

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΟΥ *κατά* ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 39170/06)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

20 Μαρτίου 2008

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Παπαστεφάνου κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρο,*

Χρήστο Ροζάκη,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens

Giorgio Malinverni,
Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές*,
και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος*.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 28 Φεβρουαρίου 2008,
Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 39170/06) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν υπήκοο του Κράτους αυτού, τον κύριο Ιωάννη Παπαστεφάνου («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 14 Σεπτεμβρίου 2006 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από την απεσταλμένη του αντιπροσώπου της, κυρία Ο. Πατσοπούλου, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 3 Μαΐου 2007, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση την αιτίαση την ελκόμενη από τη διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλούμενο τις διατάξεις του άρθρου 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε να αποφανθεί συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων έχει γεννηθεί το 1951 και κατοικεί στην Αθήνα. Είναι συνταξιούχος υπάλληλος του υπουργείου Εργασίας.

5. Με την υπουργική απόφαση αριθ. 94363 και ημερομηνία 17 Μαΐου 1991, ο προσφεύγων αποσπάστηκε στο Ανόβερο ως εργατικός ακόλουθος μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1994. Κατά τη διάρκεια της απόσπασής του, ο προσφεύγων νοσηλεύτηκε από τις 17 Ιουλίου έως τις 12 Αυγούστου 1994 λόγω γαστρικής αιμορραγίας (γαστρορραγία) και εμφράγματος. Στη συνέχεια, ο προσφεύγων ζήτησε την παράταση της απόσπασής του, αλλά το αίτημά του απορρίφθηκε. Κατόπιν της νοσηλείας του, του χορηγήθηκε αναρρωτική άδεια η οποία διήρκεσε, λόγω

διαδοχικών παρατάσεων, μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 1996. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, ο προσφεύγων παρέμεινε στο Ανόβερο. Στη συνέχεια, επέστρεψε στην Ελλάδα και στην εργασία του.

6. Στις 30 Δεκεμβρίου 1998, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών μία αγωγή αποζημίωσης σε βάρος του Δημοσίου. Ζητούσε, για την περίοδο που βρισκόταν σε αναρρωτική άδεια στο Ανόβερο, την καταβολή της αποζημίωσης εκπατρισμού που ο εργοδότης του είχε παύσει να του καταβάλλει όταν έληξε η απόσπασή του, στις 30 Σεπτεμβρίου 1994. Υποστήριζε ότι του ήταν αδύνατο να ταξιδέψει κατά τη διάρκεια της αναρρωτικής άδειάς του και ότι ήταν ως εκ τούτου υποχρεωμένος να παραμείνει στο Ανόβερο.

7. Στις 27 Νοεμβρίου 2000, το δικαστήριο απέρριψε την αγωγή. Σημείωσε ότι η αποζημίωση εκπατρισμού οφείλεται καθόλη τη διάρκεια της απόσπασης ενός δημοσίου υπαλλήλου στο εξωτερικό και, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, για όλη την περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας αυτός υποχρεούται να παραμείνει στο εξωτερικό μετά τη λήξη της απόσπασής του, λόγω γεγονότος ανωτέρας βίας που επήλθε κατά τη διάρκεια της απόσπασής του και τον εμπόδιζε να επιστρέψει στη χώρα. Ωστόσο, το δικαστήριο έκρινε ότι ο προσφεύγων δεν είχε αποδείξει ότι αδυνατούσε να επιστρέψει στην Ελλάδα πριν τις 31 Ιανουαρίου 1996 (απόφαση αριθ. 8989/2000).

8. Στις 12 Σεπτεμβρίου 2001, ο προσφεύγων άσκησε έφεση.

9. Στις 16 Απριλίου 2003, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών έκανε εν μέρει δεκτή την έφεση και αναγνώρισε ότι ο προσφεύγων δικαιούτο την αποζημίωση εκπατρισμού για την περίοδο από 1^η Οκτωβρίου έως 21 Δεκεμβρίου 1994.

10. Στις 11 Αυγούστου 2003, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης. Η υπόθεση εκκρεμεί επί του παρόντος ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η συζήτηση, η οποία είχε αρχικά οριστεί για τις 15 Νοεμβρίου 2004, αναβλήθηκε στη συνέχεια πολλές φορές. Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες που προσκόμισε ο προσφεύγων, έπρεπε να λάβει χώρα στις 14 Ιανουαρίου 2008, αλλά αναβλήθηκε εκ νέου.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

11. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...), εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

12. Η Κυβέρνηση αντικρούει τη θέση αυτή, υπογραμμίζοντας ειδικότερα ότι δεν μπορεί να απαιτηθεί από το Συμβούλιο της Επικρατείας, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο, να έχει τον ίδιο ρυθμό με τα κατώτερα δικαστήρια στην εξέταση των υποθέσεων.

13. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 30 Δεκεμβρίου 1998, με την κατάθεση της αγωγής ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών και δεν έχει περατωθεί ακόμα, καθώς επί του παρόντος η διαδικασία εκκρεμεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Έχει επομένως ήδη διαρκέσει περισσότερο από εννέα έτη και ένα μήνα για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

14. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

15. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία, και ειδικότερα την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, την συμπεριφορά του προσφεύγοντος και εκείνη των αρμοδίων αρχών, καθώς και της σημασίας της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους

(βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

16. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω απόφαση *Frydlender*).

17. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δε συνάδει με την απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

18. Επικαλούμενος τα άρθρα 1 και 2 της Σύμβασης, καθώς και το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, ο προσφεύγων παραπονείται ότι αρνούμενες να του χορηγήσουν αποζημίωση εκπατρισμού κατά τη διάρκεια της ασθένειάς του, οι εθνικές αρχές του στέρησαν οικονομικούς πόρους και έθιξαν το δικαίωμά του για σεβασμό της περιουσίας του.

Επί του παραδεκτού

19. Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του, και στο μέτρο που είναι αρμόδιο να γνωρίζει τους διατυπωθέντες ισχυρισμούς, το Δικαστήριο δεν διέκρινε καμία ένδειξη παραβίασης των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που προστατεύει η Σύμβαση ή τα Πρωτόκολλά της.

20. Έπεται ότι το τμήμα αυτό της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

21. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

22. Ο προσφεύγων αξιώνει 156.178 ευρώ για υλική ζημία. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στα επιδόματα που, κατά την άποψή του, του οφείλει το Δημόσιο, πλέον των τόκων. Αξιώνει επιπλέον 40.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

23. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα για υλική ζημία. Υποστηρίζει επιπλέον ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη αποζημίωση για την ηθική βλάβη. Εναλλακτικά, υποστηρίζει ότι το επιδικαστέο για την αιτία αυτή ποσό δεν μπορεί να υπερβεί τα ποσά που συνήθως επιδικάζει το Δικαστήριο σε παρόμοιες υποθέσεις.

24. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης της Σύμβασης στην οποία κατέληξε απορρέει αποκλειστικά από μία παραγνώριση του δικαιώματος του ενδιαφερομένου να εκδικασθεί η υπόθεσή του εντός «λογικής προθεσμίας». Υπό αυτές τις συνθήκες, δεν διακρίνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και οποιασδήποτε υλικής ζημίας μπορεί να υπέστη ο προσφεύγων. Συντρέχει επομένως λόγος να απορριφθεί αυτή η πλευρά των αξιώσεών του. Απεναντίας, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η επιμήκυνση της επίδικης διαδικασίας πέραν της «λογικής προθεσμίας» προκάλεσε στον προσφεύγοντα μία βέβαιη ηθική βλάβη, που αιτιολογεί την επιδίκαση αποζημίωσης. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 41, του επιδικάζει 6.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

25. Ο προσφεύγων δεν ζητεί κανένα ποσό για έξοδα και δικαστική δαπάνη. Συνεπώς, δε συντρέχει λόγος να του επιδικαστεί κάποιο ποσό για την αιτία αυτή.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

26. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση την ελκόμενη από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και απαράδεκτη κατά τα λοιπά..

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 6.000 (έξι χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 20 Μαρτίου 2008 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος